ผลสอบ PISA 2025 เด็กไทยส่งสัญญาณฟื้น! คะแนนพุ่งครบ 3 ด้าน หลังถดถอยยาวนาน วิทย์เพิ่ม 23 คะแนน แต่ยังห่าง OECD

นำเสนอเมื่อ : 9 ก.ย. 2569

ผล PISA 2025 ส่งสัญญาณบวกต่อการศึกษาไทย หลังคะแนนตกต่ำและถดถอยมาอย่างยาวนาน รอบล่าสุดเด็กไทยทำคะแนนเพิ่มขึ้นพร้อมกันทั้งวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และการอ่าน โดยเฉพาะวิทยาศาสตร์เพิ่มขึ้นถึง 23 คะแนน ขณะที่ไทยเป็น 1 ในเพียง 8 ประเทศและเขตเศรษฐกิจที่คะแนนทั้ง 3 ด้านเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ อย่างไรก็ตาม คะแนนไทยยังต่ำกว่าค่าเฉลี่ย OECD ทุกด้าน โดยเฉพาะ “การอ่าน” ที่ยังเป็นโจทย์ใหญ่ของระบบการศึกษา

เมื่อวันที่ 8 กันยายน 2569 สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.)แถลงผลโครงการประเมินสมรรถนะนักเรียนมาตรฐานสากล หรือ PISA 2025 ซึ่งเป็นการประเมินนักเรียนอายุ 15 ปี เพื่อวัดความสามารถในการนำความรู้และทักษะไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง โดยประเมิน 3 ด้านหลัก ได้แก่ วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และการอ่าน ซึ่ง PISA 2025 เน้นการประเมินด้านวิทยาศาสตร์เป็นหลัก

ผลปรากฏว่า คะแนนของนักเรียนไทยเพิ่มขึ้นพร้อมกันทั้ง 3 ด้าน เมื่อเทียบกับ PISA 2022 โดย ด้านวิทยาศาสตร์ เพิ่มจาก 409 คะแนน เป็น 432 คะแนน เพิ่มขึ้น 23 คะแนน หรือ 5.7% ด้านคณิตศาสตร์ เพิ่มจาก 394 คะแนน เป็น 407 คะแนน เพิ่มขึ้น 13 คะแนน หรือ 3.2% ด้านการอ่าน เพิ่มจาก 379 คะแนน เป็น 392 คะแนน เพิ่มขึ้น 13 คะแนน หรือ 3.4% นอกจากนี้ ด้านการแก้ปัญหาเชิงคำนวณ ไทยทำได้ 476 คะแนน เทียบกับค่าเฉลี่ย OECD ที่ 500 คะแนน

ผลดังกล่าวน่าสนใจอย่างยิ่ง หากมองย้อนกลับไปในช่วงกว่า 20 ปีที่ประเทศไทยเข้าร่วม PISA ตั้งแต่ปี 2000 เนื่องจากคะแนนของเด็กไทยต่ำกว่าค่าเฉลี่ย OECD มาโดยตลอด และใน PISA 2022 คะแนนของไทยตกลงไปอยู่ในระดับต่ำสุดเมื่อเทียบกับการประเมิน 7 ครั้ง ซึ่งก่อนหน้านี้ สสวท.เคยระบุว่า ผล PISA ที่ต่ำต่อเนื่องส่งผลต่อภาพลักษณ์คุณภาพการศึกษาของประเทศ รวมถึงความสามารถในการแข่งขันของไทย

อย่างไรก็ตาม หากย้อนดูเส้นทางคะแนนจะเห็นภาพชัดเจน โดยใน PISA 2012 ไทยเคยทำคะแนนวิทยาศาสตร์ได้ 444 คะแนน คณิตศาสตร์ 427 คะแนน และการอ่าน 441 คะแนน ก่อนจะลดลงอย่างต่อเนื่อง จน PISA 2022 เหลือวิทยาศาสตร์ 409 คะแนน คณิตศาสตร์ 394 คะแนน และการอ่านเพียง 379 คะแนน ดังนั้น PISA 2025 จึงมีความหมายมากกว่าคำว่า “คะแนนเพิ่มขึ้น” เพราะเป็นครั้งที่เห็นคะแนนของไทยเปลี่ยนทิศกลับขึ้นพร้อมกันทั้ง 3 ด้าน หลังจากระบบการศึกษาไทยเผชิญภาวะคะแนนต่ำและการถดถอยมาเป็นเวลานาน ที่สำคัญ การเพิ่มขึ้นของไทยเกิดขึ้นในช่วงที่ค่าเฉลี่ย OECD กลับลดลง โดยวิทยาศาสตร์ ค่าเฉลี่ย OECD ลดจาก 485 เหลือ 482 คะแนน คณิตศาสตร์ลดจาก 472 เหลือ 463 คะแนน และการอ่านลดจาก 476 เหลือ 461 คะแนน เท่ากับว่า ในขณะที่ภาพรวมของ OECD ลดลงทั้ง 3 ด้าน ไทยกลับสามารถขยับคะแนนขึ้นได้ทั้งหมด

ผู้สื่อข่าวรายว่า อีกประเด็นสำคัญ คือ ประเทศไทยเป็น 1 ในเพียง 8 ประเทศและเขตเศรษฐกิจที่คะแนนเฉลี่ยทั้งวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และการอ่านเพิ่มขึ้นจาก PISA 2022 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ประกอบด้วย จอร์เจีย กัมพูชา จอร์แดน มอนเตเนโกร สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ ไทย ตุรกี และฟิลิปปินส์

“มีนัยสำคัญทางสถิติ” เข้าใจง่าย ๆ หมายถึง

คะแนนที่เพิ่มขึ้นไม่ได้เป็นเพียงการขยับเล็กน้อยที่อาจเกิดจากความคลาดเคลื่อนของการเก็บข้อมูล แต่เป็นการเปลี่ยนแปลงที่มีน้ำหนักเพียงพอให้เชื่อได้ว่า ผลการประเมินของนักเรียนไทยดีขึ้นจริง ทั้งนี้ จากตารางผล PISA 2025 ที่ สสวท.นำเสนอและเรียงตามคะแนนวิทยาศาสตร์ ประเทศไทยได้ 432 คะแนน อยู่ลำดับที่ 53 แต่ก็เป็นสัญญาณบวกที่สำคัญไม่แพ้คะแนนเฉลี่ย คือ จำนวนนักเรียนไทยที่มีสมรรถนะตั้งแต่ระดับพื้นฐานขึ้นไปเพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับ PISA 2022 โดยวิทยาศาสตร์เพิ่มขึ้น 12% คณิตศาสตร์เพิ่มขึ้น 9% และการอ่านเพิ่มขึ้น 6% ซึ่งตัวเลขส่วนนี้มีความหมายต่อระบบการศึกษามาก เนื่องจากไม่ได้สะท้อนเพียงว่าคะแนนเฉลี่ยของประเทศสูงขึ้น แต่หมายความว่า มีนักเรียนไทยจำนวนมากขึ้นที่สามารถก้าวข้ามเกณฑ์สมรรถนะพื้นฐานได้

อย่างไรก็ตาม PISA 2025 ยังไม่ใช่หลักฐานที่จะสรุปว่า “การศึกษาไทยพ้นวิกฤตแล้ว”เพราะเมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ย OECD ไทยยังต่ำกว่าทุกด้าน โดยวิทยาศาสตร์ไทยได้ 432 คะแนน ขณะที่ OECD อยู่ที่ 482 คะแนน ห่างกัน 50 คะแนน คณิตศาสตร์ ไทย 407 คะแนน เทียบ OECD 463 คะแนน ห่าง 56 คะแนน และการอ่าน ไทย 392 คะแนน เทียบ OECD 461 คะแนน ห่างถึง 69 คะแนน โดยเฉพาะ “การอ่าน” ยังเป็นสัญญาณเตือนสำคัญที่สุด แม้คะแนนจะเพิ่มขึ้น 13 คะแนนจาก PISA 2022 แต่ยังเป็นด้านที่มีช่องว่างจากค่าเฉลี่ย OECD มากที่สุด

หากเปรียบเทียบกับปี 2012 ซึ่งเป็นช่วงที่ไทยเคยทำคะแนนได้ค่อนข้างดี จะเห็นภาพชัดขึ้นว่า ไทยกำลัง “ฟื้น” แต่ยังไม่ได้กลับไปถึงระดับเดิม เพราะวิทยาศาสตร์ ปี 2012 ไทยได้ 444 คะแนน ปัจจุบัน 432 คะแนน ยังต่ำกว่าเดิม 12 คะแนนคณิตศาสตร์ ปี 2012 ได้ 427 คะแนน ปัจจุบัน 407 คะแนน ยังต่ำกว่าเดิม 20 คะแนน ส่วนการอ่าน ปี 2012 ได้ 441 คะแนน ปัจจุบัน 392 คะแนน ยังต่ำกว่าเดิมถึง 49 คะแนน

จุดที่โดดเด่นที่สุดของ PISA 2025 จึงเป็น “วิทยาศาสตร์” เพราะเพิ่มขึ้นถึง 23 คะแนน และขยับกลับเข้าใกล้ระดับที่ไทยเคยทำได้ในอดีตมากที่สุด ขณะที่การอ่านยังต้องได้รับการแก้ไขอย่างจริงจัง ซึ่งหลังผล PISA 2022 ตกต่ำ สสวท.ได้มีการขับเคลื่อนมาตรการยกระดับสมรรถนะนักเรียน โดยจัดทำชุดพัฒนาความรู้ 17 เล่ม อบรมศึกษานิเทศก์และครูแกนนำ ขยายผลสู่ครูจากโรงเรียนมากกว่า 12,000 แห่ง และนำกิจกรรมไปใช้กับนักเรียนชั้น ม.2 และ ม.3 มากกว่า 1 ล้านคน โดยเน้นการคิดวิเคราะห์ การตอบคำถามโดยแสดงเหตุผล และการคุ้นเคยกับการประเมินด้วยคอมพิวเตอร์ ไม่ใช่เพียงการ “ติวข้อสอบ PISA” และยังเร็วเกินไปที่จะสรุปว่ามาตรการใดมาตรการหนึ่งเป็นสาเหตุโดยตรงที่ทำให้คะแนน PISA 2025 เพิ่มขึ้น เพราะผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนเกิดจากหลายปัจจัย ทั้งครู โรงเรียน ครอบครัว หลักสูตร วิธีจัดการเรียนรู้ ตลอดจนสภาพเศรษฐกิจและสังคม

ดังนั้น ความหมายที่แท้จริงของ PISA 2025 อาจไม่ใช่คำว่า “การศึกษาไทยดีแล้ว” แต่คือ หลังจากประเทศไทยเผชิญปัญหาคะแนนต่ำและแนวโน้มถดถอยมายาวนาน วันนี้เริ่มเห็นสัญญาณว่า “กราฟกำลังหันหัวกลับขึ้น”โจทย์ใหญ่จากนี้จึงไม่ใช่การฉลองว่าไทยอยู่อันดับที่เท่าไร แต่คือ ต้องค้นหาให้ชัดว่าอะไรทำให้คะแนนเด็กไทยดีขึ้น รักษาสิ่งที่ได้ผลไว้ และเร่งแก้จุดอ่อน โดยเฉพาะการอ่าน เพื่อไม่ให้ PISA 2025 เป็นเพียงการเด้งกลับชั่วคราวหนึ่งรอบ แต่เป็นจุดเริ่มต้นของการยกระดับคุณภาพการศึกษาไทยอย่างต่อเนื่อง

ขอบคุณที่มาเนื้อหาข่าวและอ่านเพิ่มเติมได้จาก FOCUSNEWS วันที่ 8 กันยายน 2569